

Augustus 2020 - maart 2021

Project individuele onderwijszorgtrajectenPLUS

Vormgeven van de uitstroom vanuit Horizon Antonius, Bakkum

Aanleiding

Het landelijke actieplan 'De best passende zorg voor kwetsbare jongeren'¹ is opgesteld omdat het noodzakelijk is dat de gesloten jeugdhulp gaat verbeteren. Ook in het programma 'Zorg voor de Jeugd'² is deze ambitie opgenomen. Beide initiatieven bespreken de gezamenlijke ambities van de instellingen voor gespecialiseerde zorg aan jeugdigen, gemeenten en het ministerie van VWS. Signalen laten ook zien dat de instellingen voor jeugdhulp de opgave waar zij voor staan niet alleen kunnen uitvoeren. Er ligt een plan met twee hoofddoelstellingen: verbeteren van de gesloten jeugdhulp én voorkomen dat jongeren in gesloten zorg terecht komen. Het onderwijs en jeugdhulp lukt het nog onvoldoende om te komen tot een integraal ondersteuningsaanbod. Het is belangrijk hiertoe lokaal samen te werken in interprofessionele teams zorg en onderwijs en om regionaal afspraken te maken.

De 18 gemeenten NHN, JeugdzorgPlus Horizon, Ronduit Onderwijs en de vier samenwerkingsverbanden passend onderwijs (Midden-Kennemerland, Noord-Kennemerland, West-Friesland, Kop van Noord-Holland) maken zich samen sterk voor het inrichten en realiseren van de best passende ondersteuning voor jongeren die in de regio uitstromen uit de gesloten jeugdzorginstelling van Horizon, Antonius in Bakkum. In eerste instantie had Horizon de opdracht om de uitstroom te realiseren middels een School2Care voorziening die in september 2020 geopend zou moeten zijn. Door de veranderingen in het jeugdzorglandschap (kleinschalig en thuisnabij) én het feit dat het aantal jongeren dat in Antonius Bakkum verblijft te gering is om een voorziening als School2Care te realiseren, is de opdracht uitgezet om te kijken naar een alternatief.

In juni 2020 is daarom een inventarisatie³ van de uitstroom van jongeren uit Antonius Bakkum gemaakt (m.b.t. zorg en onderwijs). De conclusie was dat de ondersteuning die het best aansluit op het perspectief van jongeren na een periode in geslotenheid, individueel maatwerk is; een combinatie van jeugdhulp en onderwijs, in de eigen regio, zo thuisnabij mogelijk.

In vervolg daarop is in augustus 2020 een projectplan⁴ "Individuele onderwijszorgtrajectenPLUS, vormgeven van de uitstroom vanuit Horizon Antonius, Bakkum" geschreven, dat de weg naar dit individuele maatwerk beschrijft. Het project is in augustus van start gegaan onder leiding van een kwartiermaker onderwijs-jeugd.

¹ De best passende zorg voor kwetsbare jongeren

² Zorg voor de Jeugd <https://www.voordejeugd.nl/>

³ Notitie analyse & advies alternatieve onderwijszorgtrajecten Horizon Antonius, fase 2, Bakkum, juni 2020

⁴ Projectplan Individuele onderwijszorgtrajectenPLUS, vormgeven van de uitstroom vanuit Horizon Antonius, Bakkum, augustus 2020

Tevens is voor dit project een ontwikkelgroep geformeerd bestaand uit vertegenwoordigers van alle partijen en een stuurgroep met de bestuurders van betrokken partijen.

Kaders in de onderwijszorgtrajectenPLUS

Het project 'individuele onderwijszorgtrajectenPLUS' concentreert zich op de periode ná geslotenheid. Echter, deze fase van uitstroom, kunnen we niet los zien van de gesloten fase en zelfs niet van de fase van instroom. We streven naar een doorgaande ontwikkeling van de jongere, waarin de fase voor geslotenheid, tijdens en na geslotenheid onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Dat maakt ook dat dit een complex project is. Het vormgeven van onderwijszorgtrajecten in de uitstroom is onderdeel van een groter geheel. Samenwerking met alle ketenpartners die daarbij betrokken zijn is noodzakelijk. Om ieders verantwoordelijkheden, taken én regiefunctie duidelijk te krijgen, is de ontwikkelgroep van dit project gestart met het opstellen van kaders in de 'Route OZT' (Route onderwijszorgtrajecten). Tevens betekent dit een intensief traject om de beide culturen meer te integreren, die van de specialistische JeugdzorgPlus en het onderwijs, zowel op Antonius als in de uitstroomfase naar de regio's. Alle betrokken organisaties en professionals participeren in dit ontwikkelingstraject. In het projectplan is een concept van dit kader 'Route OZT' als bijlage bijgevoegd. Tijdens de bijeenkomst van de stuurgroep van dit project op 25 maart zal dit concept 'Route OZT' ter goedkeuring en vaststelling voorgelegd worden.

Welke stappen hebben we genomen, wat is er bereikt?

De ontwikkelgroep binnen dit project informeert en adviseert de stuurgroep, zet lijnen uit en ontwerpt de route van de onderwijszorgtrajecten. De ontwikkelgroep komt vierwekelijks bij elkaar. Door personeelwisselingen was het lastig om vooruitgang te boeken. Vanuit Horizon en Ronduit zijn in het najaar van 2020 andere professionals deel gaan nemen in de ontwikkelgroep. Samen met een personeelwisseling bij Ronduit op de functie van trajectbegeleider/ondersteuningscoördinator zorgde dit voor een boost in de ontwikkelingen. Onder andere werd de casuïstiek rondom jongeren in de uitstroom sneller opgepakt en werd er beter samengewerkt tussen de medewerkers van Horizon en Ronduit. Ook is het inmiddels gelukt een goed, gezamenlijk systeem van monitoren op te zetten, waarbij we de uitstroom van jongeren helder in beeld hebben.

De werkgroep consulenten van de samenwerkingsverbanden (SWV's) van de 4 regio's is na de zomer gestart met 4 wekelijks bij elkaar komen. Na het maken van de eerste goede afspraken (hoe vinden we elkaar, wanneer, hoe schalen we op?, wie is betrokken etc.) en het bespreken van casuïstiek en knelpunten, is nu afgesproken om minder frequent bij elkaar te komen (8 tot 10 weken) en meer in te zetten op aansluiten bij besprekingen rondom de jongeren en hun integrale perspectiefplan. Op individueel niveau sluiten de consulenten aan bij de **casuïstiekbesprekingen 'lessons learned'**. Hierin wordt actuele casuïstiek besproken waar lessen uit getrokken worden voor de toekomst.

Er is een directe link en goed contact ontstaan tussen de trajectbegeleider/ondersteuningscoördinator van Ronduit, de trajectbegeleiders van Horizon en de consulenten van de samenwerkingsverbanden. Dit is noodzakelijk, gezien de ononderbroken lijn en doorstroom die we willen realiseren. De samenwerking tussen professionals van Horizon en Ronduit op de locatie wordt steeds vanzelfsprekender, er wordt steeds minder vanuit eigen focus gewerkt. De school van herkomst is bijvoorbeeld betrokken bij de geplaatste jongere, dan wel door het aanleveren van schoolwerk of in het meedenken over (gedeeltelijk) volgen van onderwijs tijdens of na de gesloten periode op de school van herkomst of waar nodig op een andere school. De consulent van het betrokken samenwerkingsverband ondersteund in dit proces. De noodzaak van het gezamenlijk optrekken vanaf de intake wordt nu duidelijk gezien. Betrokken professionals krijgen steeds beter inzicht in elkaars rollen en taken en dit heeft effect op de uitvoering in de praktijk. Een belangrijke volgende stap is het verder verstevigen van de samenwerking met de gecertificeerde instellingen, zodat er nog beter met de scholen van herkomst en de organisaties in de gesloten fase afstemming is over de doorgaande ontwikkeling van de

jongere. De jeugdbeschermer is een belangrijke schakel in het hele traject en uiteindelijk bepalend voor het uitstroomtraject van de jongere. De route onderwijszorgtrajecten (route OZT) wordt binnenkort met vertegenwoordigers van de gecertificeerde instellingen besproken en waar nodig aangevuld.

Vraag aan het ministerie van onderwijs

De ontwikkelingen in de ombouw van de JeugdzorgPlus verlopen per regio zeer divers. We zien regio's waar het onderwijs niet is meegenomen in de besluitvorming om de JeugdzorgPlus om- en af te bouwen. Maar ook regio's waarbij sprake is van regionale planvorming. Het verminderen van het aantal plaatsen in de JeugdzorgPlus betekent ook dat het aantal door de ministeries (OCW, VWS en VJ) bekostigde onderwijsplaatsen afneemt. De besparing die dit op landelijk niveau oplevert wordt niet geïnvesteerd in de ook voor het onderwijs noodzakelijk ombouw. Immers het aantal jongeren met zeer ernstige problematiek is niet afgenomen. Een integraal aanbod van hulp en onderwijs blijft voor deze doelgroep noodzakelijk, ook als er sprake is van een andere vorm (kleinschalig) van opvang. Dat vraagt dat onderwijsmiddelen die voor deze doelgroep beschikbaar waren middels de plaatsbekostiging vanuit het Rijk beschikbaar blijven voor de ontwikkeling van onderwijs bij kleinschaligheid. Daarmee wordt voorkomen dat de rekening doorgeschoven wordt naar de samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs.

Om welke middelen gaat het? Per locatie betreft het een budget van € 39.151,49, per leerling gaat het om € 24.119,40.

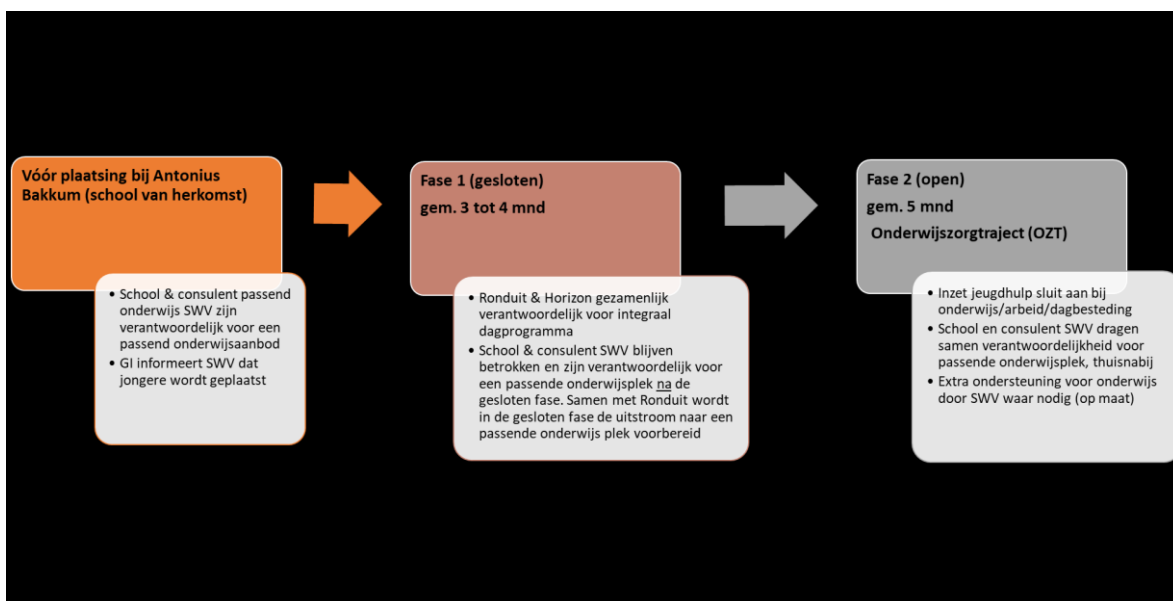
Voor een regio als Noord Holland Noord waar in 2017 50 plaatsen beschikbaar waren worden nu nog 32 plaatsen bekostigd en zal dit naar verwachting in 2021 teruglopen naar 18. Oftewel een verschil in leerlingenfinanciering van € 771.820,80.

Wij vragen het ministerie van onderwijs met nadruk er voor te zorgen dat de rijksmiddelen voor onderwijs in geslotenheid beschikbaar blijven voor de noodzakelijke ontwikkeling van integrale onderwijs-jeugdhulptrajecten (in kleinschaligheid) voor de meest kwetsbare jongeren.

Interprofessioneel samenwerken met deze complexe doelgroep is noodzakelijk, we moeten het met elkaar doen!

Relatie gesloten fase (deel I) en uitstroom fase (deel II)

Naast de projectstructuur vanuit dit project, loopt er een ontwikkelstructuur (werkagenda) vanuit de beide organisaties (Horizon en Ronduit) voor de gesloten fase. De zwaarte daar ligt op het vormgeven van de interne organisatiestructuur en de uitvoering van het integrale dagprogramma tijdens de gesloten periode. De ontwikkelgroep wordt hiervan op de hoogte gehouden.

Horizon en Ronduit verzorgen samen het aanbod voor de jongeren tijdens de gesloten periode van het traject op de locatie Antonius in Bakkum, in continue samenwerking met het onderwijs en zorgnetwerk in de regio. In Antonius verblijven maximaal 17 jongeren gemiddeld 3-4 maanden. Voor deze fase wordt een integraal dagprogramma ontwikkeld waarbij geen systeemscheiding bestaat tussen onderwijs en zorg. De methodiek JouwZorg is hierbij de basis. Bijgaand position paper⁵ omschrijft de opzet en wijze van samenwerking binnen het integrale programma. Het integrale dagprogramma is op papier uitgewerkt en krijgt steeds meer vorm in de uitvoering. De verschillen in wetgeving (bijvoorbeeld CAO) maken dat dit een proces is dat niet zomaar even snel uitgevoerd kan worden. Belangrijk onderdeel dat nu wordt vormgegeven is de centrale aansturing op de locatie, die de samenwerking kan verstevigen. Voor de onderwijszorgtrajecten in de uitstroom is het essentieel dat tijdens de interne fase, waarin het perspectiefplan wordt opgesteld, al goed wordt samengewerkt en het perspectief op de uitstroom vorm krijgt. Gezien de korte periode van geslotenheid is het nodig om vanaf plaatsing al vooruit te kijken.

Successen:

- Er is bewustzijn van noodzaak tot samenwerking op de werkvloer: Betrokken professionals weten elkaar te vinden, zowel intern als extern. Aansluiting van de school van herkomst, school in geslotenheid en school na uitstroom wordt een continuüm en zorg raakt steeds meer aangesloten op onderwijs.
- De route OZT wordt steeds beter gedefinieerd en nageleefd.
- Medewerkers werken beter samen omdat ze beter op de hoogte zijn van elkaars taken en verantwoordelijkheden.
- De consultants passend onderwijs van de samenwerkingsverbanden worden betrokken vanaf de start van de jongere op Antonius, dit maakt dat er beter en sneller geanticipeerd kan worden op de onderwijsvraag in de uitstroom.
- GJI en jeugdbeschermers zijn betrokken bij opzet van de route OZT, net als leerplicht
- Er is een actieve samenwerking met ketenpartners op gebied van arbeid en dagbesteding.
- Kennis van de trajectbegeleiders vanuit Horizon wordt uitgebreid; ze leren steeds beter het netwerk kennen, dit heeft een positief effect op het uitstroomperspectief van de jongere, simpelweg omdat er meerdere mogelijkheden bekend zijn m.b.t. dagbesteding/arbeid.

Voorliggende knelpunten (op korte termijn) die we oppakken binnen de ontwikkel- en werkgroepen

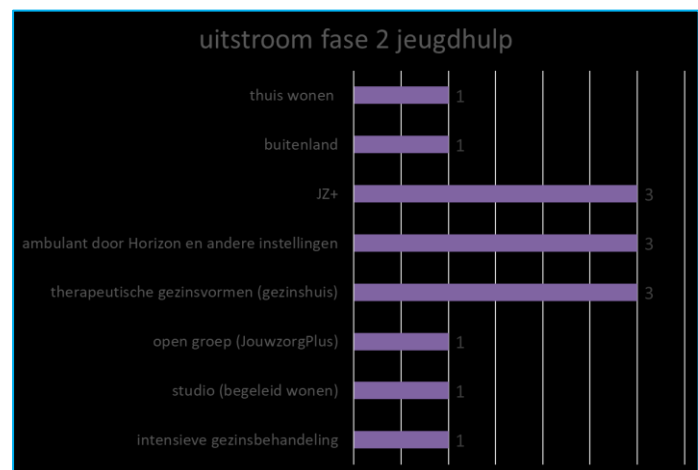
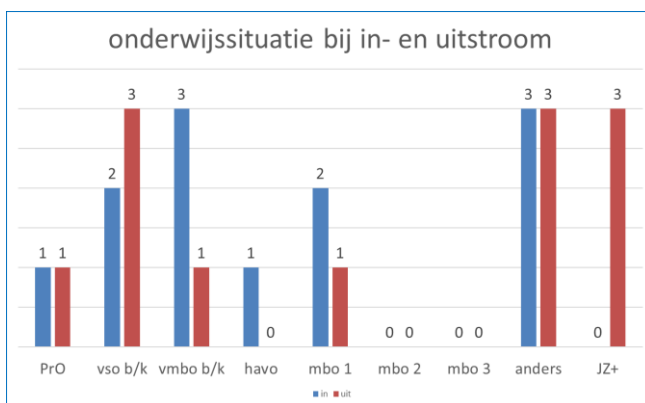
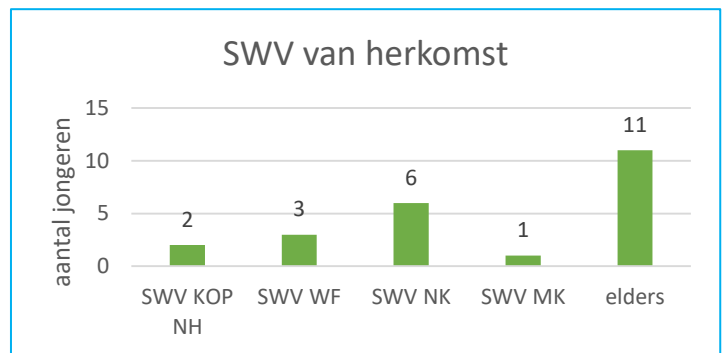
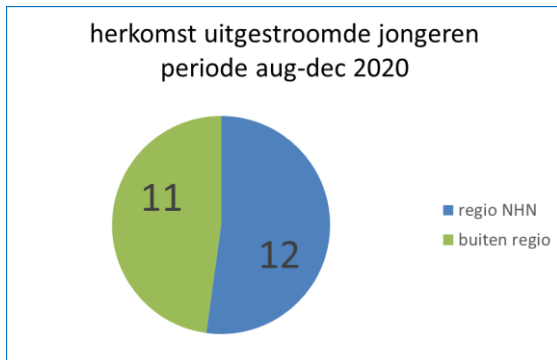
- Het vinden van passend vervolgonderwijs in de uitstroomfase (deel II) is lastig omdat de trajectduur (te) kort is. Vaak gaan jongeren niet terug naar de school van herkomst (afgelopen half jaar zijn er 2 van de 12 jongeren terug gegaan naar de school van herkomst) en is het nodig een alternatieve onderwijsplek te vinden, dit vraagt tijd van zowel de jongere als de beoogde school. Soms is het ook nodig om een toelaatbaarheidsverklaring aan te vragen, wat nog extra tijd vraagt.
- Jongeren zitten soms langer gesloten omdat de vervolginstelling (wonen) als voorwaarde stelt dat een jongere dagbesteding (school) nodig heeft. Het vinden van een geschikte onderwijsplek levert soms vertraging op omdat het niet duidelijk is waar de jongere gaat wonen (vicieuze cirkel) of een dagbestedingsplek is moeilijk te realiseren doordat er geen financiering voor is of nog aangevraagd moet worden.
- Er zijn niet voldoende kleinschalige woonplekken in de regio, waardoor de overgang naar de uitstroom (deel II) stagneert.
- Als het nog niet duidelijk is waar de jongere na de periode in geslotenheid, deel II, gaat wonen, moet er een tijdelijke onderwijsplek gerealiseerd worden. Dit kan opnieuw een schoolwisseling opleveren wanneer het JouwZorgPlus traject eindigt. Dit is niet wenselijk.

Uitstroom periode aug-dec 2020

⁵ Position paper JeugdzorgPlus trajecten locatie Antonius 20201213

In de periode augustus t/m december 2020 zijn 23 jongeren uitgestroomd uit de gesloten fase. 12 Van deze jongeren komen uit de regio NHN. De helft hiervan is afkomstig uit het SWV NK. Van de 11 jongeren uit de regio NHN zijn 2 terug gekeerd naar de school van herkomst. De consultant van het SWV is hierbij betrokken.

Net als bij de inventarisatie in mei 2020 zien we een grote variatie in de in- én uitstroom. De in- en uitstroom vanuit en naar diverse regio's, onderwijstypen, dagbesteding over de periode augustus-december is zó divers, dat hier geen trend in te duiden is, anders dan dat het individueel maatwerk is. Geen casus is hetzelfde en het is dan ook voor elke casus een zoektocht, zoals blijkt uit de casuïstiekbesprekingen.

Aansluiting bij landelijke ontwikkelingen: expertgroep Onderwijs bij Kleinschalige Onderwijsvoorzieningen OCW/VWS

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) heeft de Expertgroep 'Onderwijs bij kleinschalige voorzieningen' (OBKV) verzocht een advies te schrijven over de ontwikkelingen richting kleinschaliger werken binnen JeugdzorgPlus en de Justitiële jeugd inrichtingen (JJI) in het bijzonder de positie van het onderwijs daarbij. Ons project 'Individuele OnderwijzorgtjectenPLUS' is door de Expertgroep Onderwijs bij Kleinschalige Onderwijsvoorzieningen aangemerkt als één van de 3 pilotprojecten. Het projectplan is omarmt door de Expertgroep en er is besloten door het ministerie van OCW om de kwartiermaker t voor het schooljaar 20-21 te bekostigen. De kwartiermaker stemt maandelijks af met de Directie Kansengelijkheid en Onderwijsondersteuning van OCW, neemt deel aan bijeenkomsten Expertgroep en overleggen met beleid en inspectie over ontwikkelruimte en stelselaanpassingen.

Enkele aandachtspunten/ knelpunten die we landelijk hebben neergelegd zijn :

- Hoe kunnen we het onderwijs in geslotenheid flexibiliseren? (werken met vakoverstijgende kerndoelen: hierover is contact met de inspectie van onderwijs)
- Hoe kunnen we de school van herkomst betrokken houden, zodat de zorgplicht bij de school van herkomst blijft en de doorgaande ontwikkeling beter geborgd is. Een dubbele inschrijving (bij de instellingsschool en school van herkomst) is toegestaan voor 3 maanden maximaal. We vragen experimenteerruimte bij de inspectie van onderwijs om de dubbele inschrijving te verlengen
- Continuïteit van onderwijs en zorg (één traject voor 16-27 jarigen)
- Financiën onderwijs in geslotenheid stabiliseren : ‘knip’ van plaatsbekostiging eruit halen zodat er een betere doorgaande lijn is.
- Overdrachtsmomenten versnellen door de aanvraagtijd toelaatbaarheidsverklaringen bijvoorbeeld eruit te halen.
- Integrale inspectie OCW/VWS (in juni zal VWS samen met OCW een bezoek brengen aan Antonius)

Eind december 2020 heeft minister Slob een brief aan de Kamer gestuurd⁶ met daarin de aankondiging van een integrale herbezinning op het stelsel van residentieel onderwijs en een hieruit resulterend stappenplan. In de daarbij horende rapportage “definitief advies onderwijs bij kleinschalige voorzieningen” van de projectgroep “Onderwijs bij Kleinschalige voorzieningen (OBKV)”⁷ zijn onze ervaringen en knelpunten meegenomen.

Wat staat ons de komende tijd te doen:

Afgelopen stuurgroep hebben we geconstateerd dat het van belang is om de financiële onderbouwing en zekerstelling van de onderwijsbekostiging nader in beeld te brengen. Een van de redenen is dat OCW mogelijk per 1-7 de plaatsbekostiging van 32 naar 18 zal terugbrengen. Tevens is het nodig om zicht te krijgen op de benodigde bekostiging vanuit onderwijsmiddelen voor borging op de langere termijn van de integrale traject aanpak zoals die ontwikkeld wordt door Horizon en Ronduit. In het overleg van 25 maart zullen 3 scenario’s bekostiging worden besproken.

In de stuurgroep van 25 maart zal er een update van de uitstroom worden gepresenteerd.

Vervolgens zal de ontwikkelgroep de huidige wijze van monitoren evalueren.

In maart zal wethouder Ron de Haan namens de 18 gemeenten zitting nemen in de stuurgroep. Anke de Haan zal vanuit ambtelijke ondersteuning ook aangesloten blijven. Daarbij gaat zij, samen met de kwartiermaker en vertegenwoordiger van de SWV’s ook deelnemen in de overleggen met de expertgroep OCW/VWS.

Communicatie

2 tot 3 maandelijks zal er een update opgesteld en verspreid worden, met nieuws vanuit:

- Het project : uitvoering en resultaten van projectplan
- De betrokken organisaties m.b.t. dit project
- De expertgroep OCW/VWS

⁶ Beleidsinventarisatie en herbezinning residentieel onderwijs, december 2020

⁷ Definitief Advies Onderwijs bij kleinschalige voorzieningen. OBKV